

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Filipa Dienstbiera a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **B. V.**, zastoupen JUDr. Ladislavem Koženým, advokátem se sídlem Sladkovského 13, Kolín, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 5. 2014, č. j. 075134/2014/KUSK-DOP/Lac, sp. zn. SZ_075134/2014/KUSK, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2014, č. j. 48 A 22/2014 - 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Ladislavu Koženému, advokátovi se sídlem Sladkovského 13, Kolín, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 8.228 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou domáhal zrušení v záhlaví specifikovaného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl odvolání a potvrdil napadené prvoinstanční rozhodnutí [stavební povolení na stavbu „RETAIL PARK Čáslav, ulice Jeníkovská“ – SO 10 – komunikace, zpevněné plochy, konečné terénní úpravy, na poz. parc. č. PK (360/2), PK (361), 361/37, 361/38,

361/50, 361/51, 1966/6a, 1975/2 v k. ú. Čáslav.] V žalobě rovněž požádal o plné osvobození od soudních poplatků a o bezplatné přidělení právní pomoci.

[2] Usnesením označeným v záhlaví Krajský soud v Praze zamítl návrh na žalobce na osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Uvedl, že ve vyplněném tiskopisu „*Prohlášení žalobce o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*“ pouze odkázal na spisovou značku jiné věci vedené u téhož soudu a v rámci samostatného podání pak pouze konstatoval, že mu tentýž soud ve věci sp. zn. 45 A 9/2014 neposkytl právní ochranu proti „*podvodu žalovaného + zdejší kom. sféry*“. Žalobce tvrdí, že krajský soud jedná v rozporu s čl. 90 Ústavy, a proto „*musí se uvedené dát na náklady ČR*“.

[3] Krajský soud se v usnesení nejprve zabýval posouzením návrhu na osvobození od soudních poplatků. Konstatoval, že je mu z úřední činnosti známo, že ve věci pod sp. zn. 45 A 9/2014 rozhodl tentýž soud usnesením ze dne 9. 9. 2014, č. j. 45 A 9/2014 - 125, žalobci odejmul částečné osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na osvobození od soudních poplatků v plném rozsah, a to s ohledem na závěr, že postup žalobce vykazuje znaky zneužití práva.

[4] Byl si vědom, že citované závěry byly učiněny v řízení o jiné žalobě týkající se jiného (byť souvisejícího) rozhodnutí. Dospěl však k názoru, že jsou, s ohledem na formální i obsahovou podobu žaloby, opětovně vznesenou námitku podjatosti a s přihlédnutím k dalším okolnostem plně aplikovatelné i v projednávané věci. Návrh žalobce na osvobození od soudních poplatků proto zamítl.

[5] Pokud jde o návrh na ustanovení zástupce, krajský soud se nejprve zabýval podmínkami v § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Zdůraznil zpřísnění tohoto ustanovení v důsledku novelizace provedené zákonem č. 303/2011 Sb. Vzhledem k rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků a s přihlédnutím k mimořádnosti institutu ustanovení zástupce dospěl krajský soud k závěru, že žalobce podmínky pro ustanovení zástupce nesplňuje, a proto i tento návrh zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou podřadil pod důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta.

[7] Uvedl, že rozhodování soudu o návrhu na osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce v jiné věci, než ve které je rozhodováno, není právně relevantní. Podle judikatury nemůže být důvodem pro zamítnutí žádosti skutečnost, že žalobce učinil více podání. Každý případ je nutno posuzovat individuálně a konkrétně dle okolností konkrétního případu. Má proto za to, že osvobození od povinnosti platit soudní poplatek mělo být stěžovateli přiznáno. Postupem krajského soudu bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces.

[8] Správní orgány svým postupem učinily věc složitou a nepřehlednou, není proto v silách stěžovatele se v ní bez pomoci právního zástupce orientovat. S ohledem na poměry žalobce je proto ustanovení zástupce nezbytné k ochraně jeho práv.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Za situace, kdy stěžovatel brojí proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků a zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce, není podle konstantní judikatury namístě trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Nejvyšší správní soud totiž konstatoval, že „v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobci není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, publikovaný pod č. 486/2005 Sb. NSS) a že by „opětovné trvání jak na podmínce uhrazení poplatku pro toto řízení, tak i na podmínce povinného zastoupení ve svém důsledku znamenalo jen další řetězení téhož problému, což by popíralo smysl samotného řízení, a zároveň by nesvědčilo ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení, která se obecně uplatňuje ve vztahu k výkonu celé veřejné správy“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77). Kasační stížnost lze tedy i při absenci těchto podmínek projednat a jedná se rovněž o kasační stížnost přípustnou.

[10] V projednávaném případě však stěžovatel požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Protože v posuzovaném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že doplnění kasační stížnosti by mohlo mít vliv na její úspěšnost, usnesením ze dne 2. 2. 2015, č. j. 1 As 146/2014 – 26, vyhověl žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Z provedené rekapitulace je zřejmé, že v posuzované věci se jedná o posouzení otázky, zda krajský soud správně rozhodl o žádosti stěžovatele o osvobození od soudního poplatku a o ustanovení zástupce.

[13] Kasační soud se nejprve zabýval posouzením návrhu na osvobození od soudních poplatků a námitkami stěžovatele ve vztahu k němu.

[14] Podle § 36 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.“

[15] Krajský soud si pro posouzení návrhu stěžovatele vyžádal vyplnění formuláře „*Prohlášení žalobce o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*“. V něm však stěžovatel uvedl toliko odkazy na jinou věc, projednávanou u téhož soudu pod sp. zn. 45 A 9/2014.

[16] Krajský soud dostatečnost prostředků nehodnotil. Při posuzování návrhu stěžovatele vycházel ze závěrů učiněných tímž soudem v usnesení ze dne 9. 9. 2014, č. j. 45 A 9/2014 – 125, v němž soud dospěl k závěru, že postup stěžovatele v této věci vykazuje znaky zneužití práva.

[17] Při svých úvahách v citovaném usnesení čerpal krajský soud z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91, ve kterém Nejvyšší správní soud mimo jiné uvedl: „*má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým městský soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu...*“

[18] Postup krajského soudu vůči stěžovateli však byl v řízení, vedeném pod sp. zn. 45 A 9/2014, jiný. Krajský soud nejprve stěžovateli vzhledem k omezeným příjmům přiznal částečné osvobození od soudních poplatků v rozsahu 90%, přičemž vyměřený poplatek ve snížené výši byl posléze zaplacen. Až poté, co žalobce zatížil průběh řízení opakovanými běžně zpoplatněnými návrhy (zde nikterak neodůvodněnými návrhy na přiznání odkladného účinku), o nichž s ohledem na další podání stěžovatele (námitky podjatosti, návrhy na plné osvobození od soudních poplatků) nemohl krajský soud rozhodovat v zákonných lhůtách, přistoupil k odnětí částečného osvobození od soudních poplatků, a to s platností do budoucna.

[19] Krajský soud tak při svém rozhodování vycházel ze závěrů učiněných v jiném řízení, přičemž tyto závěry aplikoval s ohledem na formální i obsahovou podobnost žaloby, opětovně vznesenou námitkou podjatosti a podání stěžovatele ze dne 28. 8. 2014 a 30. 8. 2014.

[20] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s námitkou stěžovatele, že každý případ je v zásadě nutné posuzovat individuálně. Kromě zcela výjimečných situací extrémního počtu samoučelných žalob a dalších podání (srovnej např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2014, č. j. 10 As 226/2014 – 16) nelze závěry o zneužití procesních práv žalobcem činit pouze s ohledem na to, jak stěžovatel postupoval v jiném řízení a *a priori* předjímat, že tomu tak bude i v posuzované věci. Takový postup by znamenal omezení přístupu k soudu. Tím spíše, jestliže předmětem řízení je ochrana skutečných práv

stěžovatele (zde vlastnické právo k pozemku), která mohou být žalobou napadeným rozhodnutím (povolením stavby na sousední pozemku) reálně dotčena.

[21] Na druhou stranu, postup stěžovatele ve věci sp. zn. 45 A 9/2014, resp. odkaz na něj v napadeném rozhodnutí krajského soudu, nebyl jediným důvodem rozhodnutí krajského soudu, a z odůvodnění napadeného usnesení je to zřejmé. Navíc, byl to sám stěžovatel, kdo opakovaně odkazoval soud na svá podání v citované věci.

[22] I v projednávané věci se žaloba stěžovatele vyznačovala obvyklými znaky sériovosti (zatímco četnost žalob sama o sobě je jistě oprávněnou reakcí na více správních rozhodnutí). S výjimkou označení napadeného rozhodnutí je tato žaloba nejen formálně, ale především obsahově prakticky identická jako další žalobcova podání v téže věci i v jiných případech. Obsahem jsou obecné výtky na tvrzené křivdy spáchané všemi možnými aktéry jednotlivých řízení na stěžovateli. Téměř absentují jakékoliv relevantní námitky týkající se posuzované věci.

[23] Totéž platí o stěžovatelových opakovaných námitkách podjatosti soudců. Bylo jistě právem stěžovatele v řízení před krajským soudem takovou námitku podat, současně si ale musel být vědom, že tím vytváří překážku například pro včasné rozhodnutí o jeho současném návrhu na přiznání odkladného účinku podané žalobě. Navíc námitkou zcela neodůvodněnou.

[24] Stěžovatelem zvolená procesní taktika tak byla i v posuzované věci zjevně největší překážkou toho, aby mohl soud posoudit tvrzené dotčení jeho práv a případně k jejich ochraně účinně zasáhnout.

[25] Výše učiněné závěry plně dopadají i na posouzení rozhodnutí krajského soudu o neustanovení zástupce a stěžovatelových námitkách vůči němu. Podle § 35 odst. 8 je totiž jednou z podmínek pro ustanovení zástupce splnění předpokladů pro osvobození žalobce od soudních poplatků.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[26] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[27] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[28] Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupce JUDr. Ladislav Kožený, advokát se sídlem Sladkovského 13, Kolín. Podle § 35 odst. 8 část věty první za středníkem s. ř. s. platí hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného advokáta stát. Podle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a

náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náleží ustanovenému zástupci stěžovatele odměna za dva úkony právní služby [první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu a písemné doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] ve výši 3.100 Kč a podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů v paušální částce 300 Kč za dva úkony, tedy celkově částka 6.800 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady řízení o částku 1.428 Kč, odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 8.228 Kč. K výplatě této částky pak Nejvyšší správní soud stanovil lhůtu v délce 30 dnů.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. března 2015

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu